

Teismo praktikos rinkinys

BENDROJO TEISMO (ketvirtoji išplėstinė kolegija) SPRENDIMAS

2022 m. lapkričio 9 d.*

„Konkurencija – Karteliai – Gelžbetonio armatūros rinka – Sprendimas, kuriuo pagal Reglamentą (EB) Nr. 1/2003 pasibaigus EAPB sutarties galiojimo laikui konstatuojamas AP 65 straipsnio pažeidimas – Kainų nustatymas – Gamybos ir pardavimo ribojimas bei kontrolė – Sprendimas, priimtas panaikinus ankstesnius sprendimus – Naujos apklausos surengimas dalyvaujant valstybių narių konkurencijos institucijoms – Teisė į gynybą – Gero administravimo principas – Protingas terminas – Pareiga motyvuoti – Proporcingumas – *Non bis in idem* principas – Neteisėtumu grindžiamas prieštaravimas – Vienas sudėtinis ir tęstinis pažeidimas – Dalyvavimo kartelyje įrodymas – Viešas atsiribojimas – Neribota jurisdikcija“

Byloje T-657/19

Feralpi Holding SpA, įsteigta Brescia (Italija), atstovaujama advokatų G. Roberti ir I. Perego,

ieškovė,

prieš

Europos Komisiją, atstovaujamą P. Rossi, G. Conte ir C. Sjødin, padedamų advokato P. Manzini,

atsakovę,

dėl SESV 263 straipsniu grindžiamo prašymo panaikinti 2019 m. liepos 4 d. Komisijos sprendimą C(2019) 4969 *final* dėl EAPB sutarties 65 straipsnio pažeidimo (byla AT.37956 – Gelžbetonio armatūra) ir (arba) panaikinti ieškovei skirtą baudą arba sumažinti jos dydį

BENDRASIS TEISMAS (ketvirtoji išplėstinė kolegija),

kurį per pasitarimus sudarė pirmininkas S. Gervasoni, teisėjai L. Madise, P. Nihoul (pranešėjas), R. Frendo ir J. Martín y Pérez de Nanclares,

posėdžio sekretorius J. Palacio González, vyriausiasis administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2021 m. birželio 3 d. posėdžiui,

priima šį

* Proceso kalba: italų.

Sprendimą¹

I. Ginčo aplinkybės

- 1 Ieškovė *Feralpi Holding SpA* (buvusi *Feralpi Siderurgica SpA* ir *Federalpi Siderurgica SRL*) yra Italijoje įsteigta gelžbetonio armatūros gamintoja.

A. Pirmasis Komisijos sprendimas (2002 m.)

- 2 Nuo 2000 m. spalio iki gruodžio mėn. Europos Bendrijų Komisija pagal AP 47 straipsnį patikrino gelžbetonio armatūrą gaminančias Italijos įmones, įskaitant ieškovę, ir įmonių asociaciją *Federazione Imprese Siderurgiche Italiane* (Italijos metalurgijos įmonių federacija, toliau – *Federacciai*). Remdamasi šia nuostata ji taip pat išsiuntė joms prašymus pateikti informacijos.
- 3 2002 m. kovo 26 d. Komisija pradėjo AP 65 straipsnio taikymo procedūrą ir suformulavo prieštaravimus pagal AP 36 straipsnį (toliau – prieštaravimo pareiškimas); apie šiuos prieštaravimus buvo pranešta ieškovei. 2002 m. gegužės 31 d. ji atsakė į prieštaravimo pareiškimą.
- 4 2002 m. birželio 13 d. buvo išklaustytos administracinės bylos šalys.
- 5 2002 m. rugpjūčio 12 d. Komisija, remdamasi 1962 m. vasario 6 d. Tarybos reglamento Nr. 17, Pirmojo reglamento, įgyvendinančio [EB 81] ir [82] straipsnius (OL 13, 1962, p. 204; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 3), 19 straipsnio 1 dalimi, toms pačioms adresasatėms pateikė papildomus prieštaravimus (toliau – papildomas prieštaravimo pareiškimas). Juose ji paaikšino savo poziciją dėl procedūros tęsimo 2002 m. liepos 23 d. pasibaigus EAPB sutarties galiojimui. 2002 m. rugsėjo 20 d. ieškovė atsakė į papildomą prieštaravimo pareiškimą.
- 6 2002 m. rugsėjo 30 d. įvyko nauja administracinės procedūros šalių apklausa dalyvaujant valstybių narių konkurencijos institucijoms. Ji buvo susijusi su papildomo prieštaravimo pareiškimo dalyku, t. y. EAPB sutarties galiojimo pasibaigimo teisinėmis pasekmėmis procedūros tęsimui.
- 7 Pasibaigus administracinei procedūrai, 2002 m. gruodžio 17 d. Komisija priėmė Sprendimą C(2002) 5087 *final* dėl EAPB sutarties 65 straipsnio taikymo procedūros (COMP/37.956 – Gelžbetonio armatūra) (toliau – 2002 m. sprendimas), skirtą *Federacciai* ir aštuonioms įmonėms, tarp jų ir ieškovei. Jame ji konstatavo, kad nuo 1989 m. gruodžio mėn. iki 2000 m. liepos mėn. jos įgyvendino vieną sudėtinį ir tęstinį kartelį Italijos gelžbetonio armatūros strypų arba ritinių rinkoje (toliau – gelžbetonio armatūra), kurio tikslas arba poveikis buvo kainų nustatymas ir gamybos ar pardavimo ribojimas arba kontrolė, ir taip pažeidė AP 65 straipsnio 1 dalį. Dėl šio pažeidimo ji skyrė ieškovei 10,25 milijono eurų baudą.
- 8 2003 m. kovo 4 d. ieškovė Bendrajam Teismui pateikė ieškinį dėl 2002 m. sprendimo. Bendrasis Teismas panaikino šį sprendimą ieškovės (2007 m. spalio 25 d. Sprendimas *Feralpi Siderurgica / Komisija*, T-77/03, nepaskelbtas Rink., EU:T:2007:319) ir kitų įmonių adresasčių atžvilgiu, nes šio sprendimo priėmimo momentu naudotas teisinis pagrindas, t. y. AP 65 straipsnio 4 ir 5 dalys, nebegaliojo. Todėl Komisija neturėjo kompetencijos, remdamasi šiomis nuostatomis, konstatuoti AP 65 straipsnio 1 dalies pažeidimo ir nubausti už jį pasibaigus EAPB sutarties galiojimui. Bendrasis Teismas neišnagrinėjo kitų to sprendimo aspektų.

¹ Pateikiami tik tie šio sprendimo punktai, kuriuos Bendrasis Teismas mano esant tikslinga paskelbti.

- 9 2002 m. sprendimas įsiteisėjo *Federacciai*, kuri nepareiškė ieškinio Bendrajame Teisme.

B. Antrasis Komisijos sprendimas (2009 m.)

- 10 2008 m. birželio 30 d. raštu Komisija informavo ieškovę ir kitas atitinkamas įmones apie ketinimą priimti naują sprendimą, ištaisant naudotą teisinį pagrindą. Be to, ji pažymėjo, kad tas sprendimas bus pagrįstas prieštaravimo pareiškime ir papildomame prieštaravimo pareiškime pateiktais įrodymais. Komisijos prašymu 2008 m. liepos 31 d. ieškovė pateikė rašytines pastabas.
- 11 2008 m. liepos 24 d. ir rugsėjo 25 d., paskui 2009 m. kovo 13 d., birželio 30 d. ir liepos 15 d. faksimilėmis Komisija paprašė ieškovės informacijos apie jos struktūros ir apyvartos kismą. Ieškovė atsakė į šiuos prašymus atitinkamai 2008 m. rugsėjo 4 d. ir spalio 17 d., paskui 2009 m. balandžio 3 d., liepos 6 d. ir liepos 22 d. elektroniniais laiškais.
- 12 2009 m. rugsėjo 30 d. Komisija priėmė Sprendimą C(2009) 7492 *final* dėl EAPB sutarties 65 straipsnio taikymo procedūros (byla COMP/37.956 – Gelžbetonio armatūra, pakartotinis sprendimas), skirtą toms pačioms įmonėms, kurioms buvo skirtas 2002 m. sprendimas, įskaitant ieškovę. Šis sprendimas buvo priimtas remiantis EB sutarties ir 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų [SESV 101 ir 102] straipsniuose, įgyvendinimo (OL L 1, 2003, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 2 t., p. 205) procedūrinėmis taisyklėmis. Jis buvo grindžiamas prieštaravimo pareiškime ir papildomame prieštaravimo pareiškime nurodytais veiksniais ir iš esmės jame pakartojamas 2002 m. sprendimo turinys ir išvados. Svarbu pažymėti, kad ieškovei skirta 10,25 milijono eurų bauda liko nepakeista.
- 13 2009 m. gruodžio 8 d. Komisija priėmė keičiantįjį sprendimą, į jo priedą įtraukė lenteles, iliustruojančias kainos pokyčius, nepaminėtus 2009 m. rugsėjo 30 d. sprendime, ir aštuoniose išnašose ištaisė nuorodas į tas lenteles.
- 14 2010 m. vasario 19 d. ieškovė Bendrajame Teisme pareiškė ieškinį dėl iš dalies pakeisto 2009 m. rugsėjo 30 d. Komisijos sprendimo (toliau – 2009 m. sprendimas). 2014 m. gruodžio 9 d. Bendrasis Teismas atmetė šį ieškinį (2014 m. gruodžio 9 d. Sprendimas *Feralpi / Komisija*, T-70/10, nepaskelbtas Rink., EU:T:2014:1031). Bendrasis Teismas iš dalies panaikino 2009 m. sprendimą kitos adresatės atžvilgiu, sumažino kitoms dviem jo adresatėms skirtą baudą ir atmetė kitus ieškinius.
- 15 2015 m. vasario 19 d. ieškovė pateikė apeliacinį skundą dėl 2014 m. gruodžio 9 d. Sprendimo *Feralpi / Komisija* (T-70/10, nepaskelbtas Rink., EU:T:2014:1031). 2017 m. rugsėjo 21 d. Sprendimu *Feralpi / Komisija* (C-85/15 P, EU:C:2017:709) Teisingumo Teismas panaikino šį Bendrojo Teismo sprendimą ir 2009 m. sprendimą, kiek jis susijęs, be kita ko, su ieškove.
- 16 2017 m. rugsėjo 21 d. Sprendime *Feralpi / Komisija* (C-85/15 P, EU:C:2017:709) Teisingumo Teismas nusprendė, kad tuo atveju, kai sprendimas priimamas remiantis Reglamentu Nr. 1/2003, to sprendimo priėmimo procedūra turi atitikti šiame reglamente ir 2004 m. balandžio 7 d. Komisijos reglamente (EB) Nr. 773/2004 dėl bylų nagrinėjimo Komisijoje pagal [SESV 101 ir 102] straipsnius tvarkos (OL L 123, 2004, p. 18; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 3 t., p. 81) nustatytas procedūros taisykles, net jei ta procedūra prasidėjo prieš joms įsigaliojant.

- 17 Teisingumo Teismas konstatavo, kad 2002 m. birželio 13 d. apklausa, kuri vienintelė buvo susijusi su procedūros esme, negalėjo būti laikoma atitinkančia procedūrinius reikalavimus, susijusius su sprendimo priėmimu remiantis Reglamentu Nr. 1/2003, nes joje nedalyvavo valstybių narių konkurencijos institucijos.
- 18 Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai nusprendė, kad prieš priimdama 2009 m. sprendimą Komisija neprivalėjo surengti naujos apklausos, nes įmonės jau turėjo galimybę būti išklaustytos žodžiu per 2002 m. birželio 13 d. ir rugsėjo 30 d. apklausas.
- 19 2017 m. rugsėjo 21 d. Sprendime *Feralpi / Komisija* (C-85/15 P, EU:C:2017:709) Teisingumo Teismas priminė apklausos, į kurią suinteresuotųjų šalių prašymu buvo pakviestos valstybių narių konkurencijos priežiūros institucijos, surengimo svarbą, nes jos nesurengimas yra esminių procedūrinių reikalavimų pažeidimas.
- 20 Teisingumo Teismas nusprendė, kad šios Reglamente Nr. 773/2004 nurodytos teisės nebuvo paisoma, todėl įmonei, kurios teisė taip buvo pažeista, nereikia įrodyti, kad šis pažeidimas galėjo jos atžvilgiu neigiamai paveikti procedūros eigą ir ginčijamo sprendimo turinį.
- 21 Teisingumo Teismas dėl tų pačių motyvų taip pat panaikino kitus 2014 m. gruodžio 9 d. Bendrojo Teismo priimtus sprendimus dėl 2009 m. sprendimo teisėtumo ir tą sprendimą kitų keturių įmonių atžvilgiu. Tačiau 2009 m. sprendimas tapo galutinis įmonėms adresatėms, kurios nepateikė apeliacinio skundo dėl tų Bendrojo Teismo sprendimų.

C. Trečiasis Komisijos sprendimas (2019 m.)

- 22 2017 m. gruodžio 15 d. raštu Komisija pranešė ieškovei apie savo ketinimą atnaujinti administracinę procedūrą ir surengti naują tos procedūros šalių apklausą dalyvaujant valstybių narių konkurencijos institucijoms.
- 23 2017 m. gruodžio 20 d. ir 2018 m. sausio 16 d. ieškovė informavo Komisiją apie pageidavimą dalyvauti šioje apklausoje. 2018 m. vasario 1 d. raštu ji pateikė pastabas, jose ginčijo Komisijos teisę atnaujinti administracinę procedūrą ir prašė jos neatnaujinti.
- 24 2018 m. balandžio 23 d. Komisija surengė naują apklausą dėl procedūros esmės, kurioje dalyvavo valstybių narių konkurencijos institucijos, bylas nagrinėjantis pareigūnas, ieškovė ir kitos trys įmonės, kurioms skirtas 2009 m. sprendimas.
- 25 2018 m. gegužės 7 d. ieškovė pateikė naujas rašytines pastabas dėl bylos. 2018 m. lapkričio 19 d., 2019 m. sausio 18 d. ir gegužės 6 d. raštais Komisija išsiuntė ieškovei tris prašymus pateikti informacijos apie jos struktūros ir apyvartos kismą. Ieškovė atsakė į šiuos prašymus atitinkamai 2018 m. gruodžio 7 d., 2019 m. sausio 30 d. ir gegužės 9 d. raštais.
- 26 2019 m. liepos 4 d. Komisija priėmė Sprendimą C(2019) 4969 *final* dėl EAPB sutarties 65 straipsnio taikymo procedūros (byla AT.37956 – Gelžbetonio armatūra) (toliau – ginčijamas sprendimas), skirtą penkioms įmonėms, kurių atžvilgiu 2009 m. sprendimas buvo panaikintas, t. y., be ieškovės, *Alfa Acciai SpA*, *Partecipazioni Industriali SpA* (buvusi *Riva Acciaio SpA*, vėliau *Riva Fire SpA*, toliau – *Riva*), *Valsabbia Investimenti SpA* ir *Ferriera Valsabbia SpA* ir *Ferriere Nord SpA*.

- 27 Ginčijamo sprendimo 1 straipsnyje Komisija konstatavo AP 65 straipsnio 1 dalies pažeidimą gelžbetonio armatūros sektoriuje Italijoje nuo 1989 m. gruodžio 6 d. iki 2000 m. liepos 4 d., kuri darant dalyvavo ieškovė ir šios keturios kitos įmonės. Pažeidimą sudarė tęstinis susitarimas ir (arba) suderinti veiksmai, kurių tikslas ar poveikis buvo kainų nustatymas ir gamybos ar pardavimo Italijos gelžbetonio armatūros rinkoje ribojimas arba kontrolė.
- 28 Komisija pripažino ieškovę atsakinga už dalyvavimą kartelyje nuo 1989 m. gruodžio 6 d. iki 2000 m. birželio 27 d. Ginčijamo sprendimo 2 straipsniu ji skyrė jai 5,125 milijono eurų baudą, prieš tai ją sumažinusi 50 % dėl procedūros trukmės.
- 29 Apie ginčijamą sprendimą ieškovei pranešta 2019 m. liepos 18 d.

II. Procesas ir šalių reikalavimai

- 30 2019 m. rugsėjo 28 d. ieškovė Bendrojo Teismo kanceliarijai pateikė šį ieškinį.
- 31 Ketvirtosios kolegijos siūlymu Bendrasis Teismas, remdamasis Procedūros reglamento 28 straipsniu, nusprendė perduoti bylą nagrinėti išplėstinei kolegijai.
- 32 Teisėjo pranešėjo siūlymu Bendrasis Teismas (ketvirtoji išplėstinė kolegija) nusprendė pradėti žodinę proceso dalį ir, taikydamas Procedūros reglamento 89 straipsnyje numatytas proceso organizavimo priemones, pateikė šalims rašytinius klausimus ir paprašė jų pateikti tam tikrus dokumentus. Šalys per nustatytą terminą atsakė į šiuos klausimus ir į prašymus pateikti dokumentus.
- 33 Šalys buvo išklaustytos ir atsakė į Bendrojo Teismo raštu ir žodžiu pateiktus klausimus per 2021 m. birželio 3 d. posėdį. Per posėdį atsakydama į Bendrojo Teismo klausimą ieškovė sutiko, kad ieškinyje nurodyti pagrindai, kuriais jis grindžiamas, būtų pernumeruoti siekiant parengti sprendimą, ir tai buvo pažymėta posėdžio protokole.
- 34 Ieškovė Bendrojo Teismo prašo:
- visiškai arba iš dalies panaikinti ginčijamą sprendimą, kiek jis su ja susijęs,
 - ir (arba) panaikinti arba bent sumažinti šiuo sprendimu jai skirtą baudą,
 - prireikus „pripažinti neteisėtomis ir netaikytinomis Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnio 3–6 dalis“,
 - priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.
- 35 Komisija Bendrojo Teismo prašo:
- atmesti ieškinį,
 - priteisti iš ieškovės bylinėjimosi išlaidas.

III. Dėl teisės

- 36 Pirmiausia reikia pažymėti, kad trečioje reikalavimų dalyje ieškovė Bendrojo Teismo prašo „pripažinti neteisėtomis ir netaikytinomis Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnio 3–6 dalis“.
- 37 Iš ieškinio matyti, kad šiuo prašymu ieškovė, grįsdama prašymą panaikinti ginčijamą sprendimą arba prašymą panaikinti arba sumažinti baudą, pateikia prieštaravimą dėl Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnio 3–6 dalių neteisėtumo.
- 38 Taigi, neteisėtumu grindžiamas prieštaravimas bus nagrinėjamas kaip ieškinio pagrindas kartu su pagrindais, pateiktais grindžiant prašymą panaikinti ginčijamą sprendimą arba prašymą panaikinti arba sumažinti baudą.
- 39 Grįsdama prašymą panaikinti ginčijamą sprendimą arba prašymą panaikinti arba sumažinti baudą ieškovė nurodo aštuonis ieškinio pagrindus:
- pirmasis grindžiamas teisės į gynybą ir procesinių taisyklių pažeidimu per 2018 m. balandžio 23 d. apklausą,
 - antrasis – neteisėtu Komisijos atsisakymu prieš priimant ginčijamą sprendimą patikrinti, ar jis atitinka protingo procedūros termino principą,
 - trečiasis – protingo procedūros termino principo pažeidimu,
 - ketvirtasis – pareigos motyvuoti pažeidimu, vertinimo klaidomis ir proporcingumo principo pažeidimu,
 - penktasis – *non bis in idem* principo ir teisinio saugumo principo pažeidimu,
 - šeštasis – senaties sistemos, įtvirtintos Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnio 3–6 dalyse, neteisėtumu,
 - septintasis – jos dalyvavimo kartelyje nuo 1989 m. iki 1995 m. įrodymų nebuvimu,
 - aštuntasis – nepakankamu ginčijamo sprendimo motyvavimu, kiek tai susiję su teiginiu, kad ji dalyvavo darant vieną sudėtinį ir tęstinį pažeidimą nuo 1989 m. gruodžio 6 d. iki 2000 m. birželio 27 d., ir įrodymų, kad šis pažeidimas buvo vienas ir tęstinis, nebuvimu.

[*Praleista*]

A. Dėl ieškinio antrojo pagrindo, grindžiamo neteisėtu Komisijos atsisakymu prieš priimant ginčijamą sprendimą patikrinti, ar jis atitinka protingos procedūros trukmės principą

[*Praleista*]

1. Dėl pirmojo priekaišto, grindžiamo teisės klaida

- 156 Ieškovė teigia, kad Komisija pažeidė Chartijos 41 straipsnį, kai prieš priimdama ginčijamą sprendimą atsisakė įvertinti šio sprendimo priėmimo suderinamumą su protingo termino principu.
- 157 Reikia pažymėti, kad, kaip teigia ieškovė, Komisija privalo laikytis protingo termino principo, kuris yra įtvirtintas Chartijos 41 straipsnyje (šiuo klausimu žr. 2002 m. spalio 15 d. Sprendimo *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. / Komisija*, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P ir C-254/99 P, EU:C:2002:582, 179 punktą ir 2012 m. birželio 5 d. Sprendimo *Imperial Chemical Industries / Komisija*, T-214/06, EU:T:2012:275, 285 punktą).
- 158 Į praėjusį laiką reikia atsižvelgti, kai naudodamasi Sąjungos teisės jai suteikta diskrecija Komisija vertina, ar taikant konkurencijos taisyklės turi būti pradėtas persekiojimas ir priimtas sprendimas.
- 159 Iš ginčijamo sprendimo matyti, kad, priešingai, nei teigia ieškovė, vertindama, ar turi būti pradėtas toks persekiojimas ir priimtas sprendimas skirti sankciją, Komisija nepažeidė pareigos atsižvelgti į praėjusį laiką. Kaip nurodyta ginčijamame sprendime, prieš jį priimdama ši institucija nagrinėjo, ar šiuo atveju procedūra gali būti atnaujinta ir ar gali būti priimtas toks sprendimas skirti baudą.

[Praleista]

- 170 Iš ginčijamo sprendimo matyti, kad, priešingai, nei teigia ieškovė, prieš priimdama šį sprendimą Komisija, analizuodama teismo kontrolės nulemtą administracinės procedūros trukmę, administracinius etapus ir pertraukas, patikrino, ar protingo termino principo buvo paisoma, nes šios priežastys gali paaiškinti procedūros trukmę ir galimas jos pasekmes.
- 171 Šią išvadą ieškovė ginčija, manydama, kad ginčijamame sprendime Komisija atsisakė nuspręsti dėl neprotingai ilgų procedūros trukmės, motyvuodama tuo, kad šis vertinimas turi būti patikėtas tik Sąjungos teismui, o ji negali dėl to nuspręsti.
- 172 Reikia pažymėti, kad į Sąjungos teismą gali būti kreipiamasi dėl klausimų, susijusių su proceso trukme. Bylose dėl atsakomybės jis turi pripažinti Sąjungos institucijų, įstaigų ar organų kaltę, jei jie padarė žalos pažeisdami protingo termino principą (2013 m. lapkričio 26 d. Sprendimo *Kendrion / Komisija*, C-50/12 P, EU:C:2013:771, 94 punktas ir 2019 m. liepos 11 d. Sprendimo *Italmobiliare ir kt. / Komisija*, T-523/15, nepaskelbtas Rink., EU:T:2019:499, 159 punktas). Bylose dėl panaikinimo procedūros trukmė gali lemti ginčijamo sprendimo panaikinimą, jei tenkinamos dvi kumuliacinės sąlygos: pirma, trukmė turi būti neprotinga ir, antra, protingo termino viršijimas turi trukdyti įgyvendinti teisę į gynybą (2006 m. rugsėjo 21 d. Sprendimo *Technische Unie / Komisija*, C-113/04 P, EU:C:2006:593, 47 ir 48 punktai; 2014 m. gegužės 8 d. Sprendimo *Bolloré / Komisija*, C-414/12 P, nepaskelbtas Rink., EU:C:2014:301, 84 ir 85 punktai ir 2016 m. birželio 9 d. Sprendimo *PROAS / Komisija*, C-616/13 P, EU:C:2016:415, 74–76 punktai).
- 173 Kaip nurodo ieškovė, tokia Sąjungos teismui suteikta kompetencija neatleidžia Komisijos nuo vertinimo, kurį ji turi atlikti nustatydamą, kokių veiksmų reikia imtis priėmus teismo sprendimą dėl panaikinimo pagal SESV 266 straipsnį.
- 174 Kaip minėta, atlikdama tokį vertinimą Komisija turi atsižvelgti į visas aplinkybes, ypač į tai, ar reikia priimti naują sprendimą, ar skirti sankciją ir prireikus sumažinti numatytą sankciją, jei, pavyzdžiui, paaiškėja, kad nors procedūros trukmė savaime nėra pažeidimas, ją sudarantys

administraciniai etapai ir tam tikrais atvejais pertraukos dėl teismo atliekamos kontrolės galėjo daryti poveikį elementams, į kuriuos atsižvelgiama nustatant baudos dydį, ir, be kita ko, jos galimai atgrasomajam pobūdžiui, jei sprendimas priimamas praėjus daug laiko nuo pažeidimo sudarančių veiksmų atlikimo.

- 175 Toks bendros proceso trukmės, įskaitant teisinius etapus, vertinimas iš esmės buvo atliktas ginčijamo sprendimo 528 konstatuojamojoje dalyje.
- 176 Darytina išvada, kad, priešingai, nei teigia ieškovė, Komisija ginčijamame sprendime patikrino, ar procedūros trukmė gali būti kliūtis atnaujinti procesą, kartu pripažindama, kad tokį vertinimą prižiūri Sąjungos teismas bylose dėl teisėtumo ir tam tikrais atvejais dėl atsakomybės.

[*Praleista*]

- 180 Taigi, šį priekaištą reikia atmesti.

[*Praleista*]

B. Dėl ieškinio trečiojo pagrindo, grindžiamo protingo procedūros termino principo pažeidimu

- 185 Ieškovė teigia, kad ginčijamas sprendimas turi būti panaikintas, nes jis buvo priimtas per procedūrą, kuri viršijo protingą terminą. Jos teigimu, pernelyg ilga procedūros trukmė reiškia, kad Komisija nebeturėjo teisės skirti sankcijas. Grindžiant trečiąjį ieškinio pagrindą pateiktus argumentus iš esmės sudaro keturi priekaištai, kuriuos visus ginčija Komisija.
- 186 Prieš pradėdant nagrinėti šiuos priekaištus reikia priminti, kad, Teisingumo Teismo nuomone, dėl procedūros trukmės ginčijamas sprendimas gali būti panaikintas, jei tenkinamos dvi kumuliacinės sąlygos: pirma, trukmė turi būti neprotinga ir, antra, protingo termino viršijimas turi trukdyti įgyvendinti teisę į gynybą (žr. šio sprendimo 172 punktą).
- 187 Iš to matyti, kad Komisijos sprendimas negali būti panaikintas vien dėl protingo termino viršijimo, jei jis nepaveikė ieškovės teisės į gynybą.

[*Praleista*]

1. Dėl pirmojo priekaišto, siejamo su administracinių etapų trukme

- 189 Ieškovė teigia, kad tvirtindama, jog administraciniai procedūros etapai visada buvo vykdomi „greitai ir be nepagrįstų pertraukų“, Komisija neatsižvelgia į faktines aplinkybes, ir toks tvirtinimas negali būti laikomas teisingu bent jau dėlto, kad 2002 m. sprendimo priėmimo etapas iš esmės truko dvejus metus ir du mėnesius.
- 190 Kituose administracinės procedūros etapuose, po kurių atitinkamai buvo priimtas 2009 m. sprendimas ir ginčijamas sprendimas, buvo Komisijos neveikimo laikotarpiai ir jie buvo akivaizdžiai neprotingi.

- 191 Visos administracinės procedūros trukmė taip pat yra savaime neprotinga, ypač atsižvelgiant į bylą, kurioje priimtas 2002 m. spalio 15 d. Sprendimas *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. / Komisija* (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P ir C-254/99 P, EU:C:2002:582).
- 192 Reikia pažymėti, kad pagal Sąjungos teisę reikalaujama, kad institucijos per protingą terminą išnagrinėtų bylas per savo vykdomas administracines procedūras (šiuo klausimu žr. 2012 m. birželio 5 d. Sprendimo *Imperial Chemical Industries / Komisija*, T-214/06, EU:T:2012:275, 284 punktą).
- 193 Pareiga laikytis protingo termino vykdant administracines procedūras yra bendrasis teisės principas, įtvirtintas, be kita ko, Chartijos 41 straipsnio 1 dalyje (2002 m. spalio 15 d. Sprendimo *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. / Komisija*, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P ir C-254/99 P, EU:C:2002:582, 167 punktas; 2006 m. balandžio 11 d. Sprendimo *Angeletti / Komisija*, T-394/03, EU:T:2006:111, 162 punktas ir 2013 m. birželio 7 d. Sprendimo *Italija / Komisija*, T-267/07, EU:T:2013:305, 61 punktas).
- 194 Šiuo atveju iš bylos medžiagos matyti, kad nagrinėjant bylą Komisijoje vyko keturi etapai, kurie truko iš viso šešerius metus ir vieną mėnesį:
- pirmasis vienu metų ir penkių mėnesių etapas truko nuo pirmųjų tyrimo priemonių iki prieštaravimo pareiškimo išsiuntimo *Federacciai* ir atitinkamoms įmonėms,
 - kiti trys etapai yra etapai, kuriems pasibaigus buvo priimti 2002 m. bei 2009 m. sprendimai ir ginčijamas sprendimas, ir jie truko atitinkamai devynis mėnesius, dvejus metus ir vieną mėnesį bei vienus metus ir devynis mėnesius.
- 195 Remiantis jurisprudencija termino protingumą reikia vertinti pagal kiekvienos bylos aplinkybes ir ypač pagal bylos svarbą suinteresuotajam asmeniui, bylos sudėtingumą ir ieškovo bei kompetentingų valdžios institucijų veiksmus (šiuo klausimu žr. 2002 m. spalio 15 d. Sprendimo *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. / Komisija*, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P ir C-254/99 P, EU:C:2002:582, 187 ir 188 punktus).
- 196 Taigi, net darant prielaidą, kad kitose bylose administracinis etapas, einantis po to, kai Sąjungos teismas panaikino Komisijos sprendimą, per procedūrą, atnaujintą siekiant priimti naują Komisijos sprendimą, buvo trumpesnis nei šios bylos aplinkybėmis, tai savaime neleidžia daryti išvados, kad pažeistas protingo termino principas.
- 197 Termino protingumą reikia išnagrinėti vertinant kiekvienos bylos aplinkybes, visų pirma atsižvelgiant į šio sprendimo 195 punkte minėtus kriterijus.
- 198 Pirma, dėl bylos svarbos suinteresuotajam asmeniui reikia priminti, kad bylos dėl konkurencijos taisyklių pažeidimo atveju pagrindinis teisinio saugumo, kuris turi būti užtikrintas ūkio subjektams, reikalavimas ir tikslas užtikrinti, kad konkurencija vidaus rinkoje nebūtų iškreipta, yra labai svarbūs ne tik pačiai ieškovei ir jos konkurentams, bet ir tretiesiems asmenims, atsižvelgiant į didelį suinteresuotųjų asmenų skaičių ir egzistuojančius finansinius interesus (žr. 2017 m. vasario 1 d. Sprendimo *Aalberts Industries / Europos Sąjunga*, T-725/14, EU:T:2017:47, 40 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

- 199 Šiuo atveju Komisija ginčijamame sprendime konstatavo, kad nuo 1989 m. gruodžio 6 d. iki 2000 m. birželio 27 d. dalyvaudama tęstiniame susitarime ar suderintuose veiksmuose gelžbetonio armatūros sektoriuje, kurių tikslas ar poveikis buvo kainų nustatymas ir gamybos ar pardavimo vidaus rinkoje ribojimas arba kontrolė, ieškovė pažeidė AP 65 straipsnio 1 dalį.
- 200 Atsižvelgdama į šią išvadą, Komisija ieškovei skyrė 5,125 milijono eurų dydžio baudą.
- 201 Atsižvelgiant į tai, galima manyti, kad bylos svarba ieškovei buvo didelė.
- 202 Antra, dėl bylos sudėtingumo reikia pažymėti, kad Komisijos padarytos klaidos susijusios su EAPB sutarties galiojimo pasibaigimo pasekmėmis procedūrai.
- 203 Reikia priminti, kad klausimai, susiję su bylos faktinėms aplinkybėms taikytinomis taisyklėmis tiek dėl esmės, tiek dėl procedūros, kaip nurodė Komisija, buvo gana sudėtingi dėl to, kad pasibaigė EAPB sutarties galiojimas.
- 204 Be to, kartelis apėmė gana ilgą laikotarpį (10 metų ir 7 mėnesius), jame dalyvavo daug dalyvių (8 įmonės, apimančios iš viso 11 bendrovių, ir viena profesinė asociacija), per patikrinimus pateikta arba gauta daug dokumentų (apie 20 000 puslapių).
- 205 Atsižvelgiant į tai, byla turi būti laikoma sudėtinga.
- 206 Trečia, dėl šalių elgesio reikia pažymėti, kad Komisija vykdė nuolatinę veiklą, nes administracinės procedūros šalys jai teikė daug prašymų.
- 207 Priimdama ginčijamą sprendimą Komisija turėjo išnagrinėti daug laiškų, tuo pačiu metu surengti 2018 m. balandžio 23 d. apklausą ir išnagrinėti 2018 m. gruodžio 4 d. kai kurių administracinės procedūros šalių pateiktą susitarimo pasiūlymą.
- 208 Iš šių aplinkybių, vertinamų bendrai, matyti, kad administracinių procedūros etapų trukmė neatrodo neprotinga, atsižvelgiant į konkrečias bylos aplinkybes ir ypač į jos sudėtingumą, nes per šiuos administracinius etapus Komisijos negalima kaltinti jokių nepaaiškinamo neveikimo laikotarpiu.
- 209 Taigi, šį priekaištą reikia atmesti.

2. Dėl antrojo priekaišto, siejamo su teismo etapų trukme

- 210 Ieškovė kritikuoja tai, kad teismo procesų trukmė, kaip ji mano, buvo neprotinga. Pirma, bendra šių procesų trukmė buvo dvylika metų. Antra, kiekvienas procesas Bendrajame Teisme (bylos T-77/03 ir T-70/10) truko beveik penkerius metus.
- 211 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pareiga laikytis protingo termino vykdant administracines procedūras yra bendrasis teisės principas, įtvirtintas, be kita ko, Chartijos 41 straipsnio 1 dalyje.
- 212 Lygiai taip pat sprendimo nepriėmimas per protingą terminą yra proceso pažeidimas (2009 m. liepos 16 d. Sprendimo *Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland / Komisija*, C-385/07 P, EU:C:2009:456, 191 punktas)

- 213 Pagal Chartijos 47 straipsnį ir EŽTK 6 straipsnį, nustatant kiekvieno asmens pilietines teises ir pareigas ar jam pareikštą baudžiamąjį kaltinimą, jis turi teisę, kad jo byla būtų nagrinėjama per įmanomai trumpiausią laiką lygybės ir viešumo sąlygomis pagal įstatymą sudaryto nepriklausomo ir nešališko teismo (šiuo klausimu žr. 2009 m. liepos 16 d. Sprendimo *Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland / Komisija*, C-385/07 P, EU:C:2009:456 177–179 punktus ir 2012 m. birželio 5 d. Sprendimo *Imperial Chemical Industries / Komisija*, T-214/06, EU:T:2012:275, 282 ir 283 punktus).
- 214 Pagal jurisprudenciją sankcija už šioje nuostatoje nustatytos Sąjungos teismo pareigos pateiktas bylas išnagrinėti per protingą terminą pažeidimą turi būti skiriama pareiškiant ieškinį dėl žalos atlyginimo, o ne ieškinį dėl panaikinimo ar baudos dydžio sumažinimo, nes tik toks ieškinys yra veiksminga teisių gynimo priemonė (šiuo klausimu ir pagal analogiją žr. 2013 m. lapkričio 26 d. Sprendimo *Gascogne Sack Deutschland / Komisija*, C-40/12 P, EU:C:2013:768, 89 punktą ir 2017 m. rugsėjo 21 d. Sprendimo *Feralpi / Komisija*, C-85/15 P, EU:C:2017:709, 54 punktą).
- 215 Tokia jurisprudencija paaiškinama tuo, jog Sąjungos teismui svarbu, kad Komisijos priimto sprendimo teisėtumas nepriklaustų nuo sąlygų, kuriomis teismas vykdė teisinį procesą (šiuo klausimu žr. 2002 m. spalio 15 d. Sprendimo *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. / Komisija*, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P ir C-254/99 P, EU:C:2002:582, 203 punktą).
- 216 Taigi, šį priekaištą reikia atmesti kaip netinkamą.

3. Dėl trečiojo priekaišto, siejamo su bendra procedūros trukme

- 217 Ieškovė ginčija bendrą bylos nagrinėjimo trukmę nuo pirmųjų tyrimo veiksmų iki ginčijamo sprendimo priėmimo. Jos teigimu, tai, kad priimant šį sprendimą ši trukmė siekė beveik 19 metų ir buvo susijusi su veiksmis, iš kurių kai kurie vyko prieš daugiau nei 30 metų, prieštarauja protingo termino principui.
- 218 Reikia pažymėti, kad pareiga laikytis protingo termino taikoma tiek kiekvienam procedūros etapui, tiek visai procedūrai (šiuo klausimu žr. 2002 m. spalio 15 d. Sprendimo *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. / Komisija*, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P ir C-254/99 P, EU:C:2002:582, 230 ir 231 punktus ir generalinės advokatės J. Kokott išvados byloje *Solvay / Komisija*, C-109/10 P, EU:C:2011:256, 239 punktą).
- 219 Šiuo atveju reikia konstatuoti, kad visa administracinės procedūros trukmė buvo ypač ilga ir dėl to Komisija, beje, sumažino ieškovei galiausiai skirtą baudą (žr. šio sprendimo 169 punktą).
- 220 Vis dėlto šiuo atveju bendra administracinės procedūros trukmė gali būti paaiškinama bylos sudėtingumu, turint omenyje tai, kad tam tikrais atžvilgiais ją lėmė su pačia byla susiję veiksniai, o kitais atžvilgiais ją lėmė bylos aplinkybių kontekstas, t. y. EAPB sutarties galiojimo pasibaigimas (žr. šios sprendimo 202–205 punktus).
- 221 Žinoma, Komisija padarė klaidų vertindama EAPB sutarties galiojimo pasibaigimo pasekmes ir dėl šių klaidų Bendrasis Teismas, o vėliau ir Teisingumo Teismas panaikino Komisijos sprendimą.
- 222 Vis dėlto šios klaidos ir jų galimas poveikis administracinės procedūros trukmei turi būti vertinami atsižvelgiant į pateiktų klausimų sudėtingumą.

- 223 Be to, bendrą administracinės procedūros trukmę iš dalies lėmė pertraukos dėl teisminės kontrolės, ir ji yra susijusi su Sąjungos teisme pareikštų ieškinių dėl įvairių bylos aspektų skaičiumi.
- 224 Šiuo klausimu reikia pažymėti, jog galimybė, kad administracinės institucijos ir tam tikrais atvejais Sąjungos teismai nagrinėtų tokioje padėtyje kaip ieškovės esančių įmonių bylas daugiau nei vieną kartą, yra būdingas sutarčių autorių sukurtos sistemos, kuria siekiama kontroliuoti ūkio subjektų elgesį ir sandorius konkurencijos srityje, bruožas.
- 225 Administracinės institucijos pareigos atlikti įvairius formalumus ir veiksmus prieš priimant galutinį sprendimą konkurencijos srityje ir galimybės, kad dėl šių formalumų ar veiksmų gali būti pateiktas ieškinys, įmonės negali naudoti kaip argumento proceso pabaigoje ir tvirtinti, kad buvo praleistas protingas terminas (šiuo klausimu žr. generalinio advokato N. Wahl išvados bylose *Feralpi ir kt. / Komisija*, C-85/15 P, C-86/15 P ir C-87/15 P, C-88/15 P ir C-89/15 P, EU:C:2016:940, 70 punktą).
- 226 Tokiomis aplinkybėmis negalima teigti, kad, vertinant bendrai, administracinės procedūros trukmė buvo pernelyg ilga, todėl Komisija negalėjo priimti naujo sprendimo, kuriuo skiriama bauda.
- 227 Taigi, šį priekaištą reikia atmesti.

4. Dėl ketvirtojo priekaišto, siejamo su procedūros trukmės poveikiu teisei į gynybą

- 228 Ieškovė teigia, kad neprotinga administracinės procedūros trukmė paveikė jos teises į gynybą įgyvendinimą per trečiąjį šios procedūros etapą, kuris truko nuo 2017 m. rugsėjo 21 d. Sprendimo *Feralpi / Komisija* (C-85/15 P, EU:C:2017:709) priėmimo iki ginčijamo sprendimo priėmimo.
- 229 Šiuo klausimu reikia priminti, kad, kaip nurodyta šio sprendimo 186 punkte, tam, kad teismas panaikintų Komisijos sprendimą dėl protingo termino principo pažeidimo, turi būti tenkinamos dvi sąlygos. Kadangi pirmoji (neprotinga procedūros trukmė) nėra tenkinama, atsakant į ketvirtąjį priekaištą iš principo nebūtina tikrinti, ar administracinės procedūros trukmė sutrukdė įgyvendinti teisę į gynybą. Vis dėlto išsamumo sumetimais tai reikia išnagrinėti, kad būtų pateiktas išsamus atsakymas į ieškovės nurodytas problemas.
- 230 Viena vertus, reikia konstatuoti, kad per visą procedūrą ieškovė bent septynis kartus turėjo galimybę pareikšti savo nuomonę ir pateikti argumentus (žr. šio sprendimo 3–6, 10, 23 ir 24 punktus).
- 231 Konkrečiai kalbant, ieškovė galėjo pareikšti savo nuomonę per trečiąjį administracinį etapą, 2018 m. vasario 1 d. pastabose, per 2018 m. balandžio 23 d. apklausą ir 2018 m. gegužės 7 d. pastabose (žr. šio sprendimo 23–25 punktus).
- 232 Kita vertus, išnagrinėjus pirmąjį pagrindą buvo nustatyta, kad ieškovės teisei į gynybą neturėjo įtakos nei tai, kad nė vienas ankstesnėse apklausose dalyvavęs dalyvis nedalyvavo 2018 m. balandžio 23 d. apklausoje, nei tai, kad valstybių narių konkurencijos institucijų atstovai, pateikdami savo nuomonę patariamajame komitete, žinojo, kad dėl dviejų atitinkamų įmonių anksčiau du kartus buvo priimtas sprendimas, iš kurių vieną patvirtino Bendrasis Teismas (žr. šio sprendimo 55–149 punktus).

- 233 Iš to matyti, kad net darant prielaidą, jog administracinės procedūros trukmė gali būti laikoma prieštaraujanti protingo termino principui, sąlygos, kurios turi būti tenkinamos siekiant, kad būtų panaikintas ginčijamas sprendimas, nėra tenkinamos, nes ieškovė neįrodė, kad dėl šios trukmės buvo kaip nors pažeistos teisės į gynybą.
- 234 Tokiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad nėra tenkinamas nė vienas reikalavimas, kad Bendrasis Teismas galėtų panaikinti ginčijamą sprendimą dėl protingo termino principo pažeidimo.
- 235 Taigi reikia atmesti šį priekaištą, o kartu ir visą ieškinio trečiąjį pagrindą.

C. Dėl ieškinio ketvirtojo pagrindo, grindžiamo pareigos motyvuoti pažeidimu, vertinimo klaidomis ir proporcingumo principo pažeidimu

[*Praleista*]

1. Dėl pirmojo priekaišto, siejamo su klaidingu Komisijos sprendimu priimti naują sprendimą skirti baudą

- 237 Ieškovė teigia, kad Komisija netinkamai įgyvendino savo diskreciją, nes teikė pirmenybę konkurencijos taisyklių veiksmingam taikymui ir atgrasomajam poveikiui, o ne protingo termino principui. Ginčijamas sprendimas šiuo atžvilgiu yra dar ir nepakankamai motyvuotas.
- 238 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad Komisijai pagal SESV 105 straipsnio 1 dalį pavesta užduotis prižiūrėti, kaip taikomi SESV 101 ir 102 straipsniai.
- 239 Remiantis jurisprudencija, vykdydama šią užduotį Komisija turi apibrėžti ir įgyvendinti Sąjungos konkurencijos politiką (šiuo klausimu žr. 2013 m. spalio 16 d. Sprendimo *Vivendi / Komisija*, T-432/10, nepaskelbtas Rink., EU:T:2013:538, 22 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 240 Komisija turi didelę diskreciją, kurią patvirtina Reglamentas Nr. 1/2003, pagal kurį konstatavusi pažeidimą ji „gali“, pirma, įpareigoti suinteresuotąsias įmones jį nutraukti (7 straipsnio 1 dalis), antra, skirti baudas įmonėms pažeidėjoms (23 straipsnio 2 dalis).
- 241 Konkurencijos srityje Komisijai, neatsižvelgiant į tai, kaip jai buvo pranešta apie bylą, t. y., pavyzdžiui, pateikiant skundą ar pradėjus tyrimą savo iniciatyva, buvo suteikta teisė atsižvelgiant į jos konkurencijos politikos srityje apibrėžtus prioritetus nuspręsti, ar už veiksmus turi būti persekiama, ar turi būti priimtas sprendimas ir skirta bauda.
- 242 Vis dėlto šios teisės egzistavimas neatleidžia Komisijos nuo pareigos motyvuoti (šiuo klausimu žr. 2020 m. kovo 12 d. Sprendimo *LL-Carpenter / Komisija*, T-531/18, nepaskelbtas Rink., EU:T:2020:91, 90 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 243 Tokiomis aplinkybėmis, kai, kaip šioje byloje, pirma, Komisijos priimtas sprendimas buvo panaikintas du kartus ir, antra, laikotarpis nuo pirmųjų tyrimo veiksmų iki sprendimo priėmimo buvo labai ilgas, ši institucija, remdamasi gero administravimo principu, turi atsižvelgti į procedūros trukmę ir pasekmes, kurių tokia trukmė galėjo turėti jos sprendimui persekioti suinteresuotąsias įmones, ir toks vertinimas turi atsispindėti sprendimo motyvuose.

- 244 Pirma, reikia pažymėti, kad, kaip matyti iš atsakymo į trečiąjį pagrindą, protingo termino principas šios bylos aplinkybėmis nebuvo pažeistas.
- 245 Iš to matyti, kad ieškovės argumentas, jog Komisija netinkamai įgyvendino savo diskreciją, nes neatsižvelgė į tai, kad procedūros trukmė viršijo protingą terminą, turi būti iš karto atmestas.
- 246 Antra, dėl Komisijos ginčijamame sprendime pateiktų motyvų bet kuriuo atveju reikia pažymėti, kad ji ginčijamo sprendimo 526–529 ir 536–573 konstatuojamosiose dalyse išsamiai nurodė, priežastis, dėl kurių nusprendė, kad reikia priimti naują sprendimą, jame konstatuoti, kad buvo padarytas pažeidimas, ir atitinkamoms įmonėms skirti baudą.
- 247 Komisija pirmiausia nurodė mananti, kad dėl procedūros trukmės nebuvo pažeistas protingo termino principas (ginčijamo sprendimo 528 ir 555 konstatuojamosios dalys) ir kad įmonių teisė į gynybą nebuvo pažeista, nes, pirma, jos galėjo pateikti savo pastabas dėl procedūros atnaujinimo ir, antra, per 2018 m. balandžio 23 d. posėdį jos dar ir išdėstė savo argumentus. Šiuo klausimu ji pažymėjo, kad ieškovė nepateikė jokių konkrečių įrodymų, pagrindžiančių jos teiginį, kad ji negalėjo visapusiškai įgyvendinti teisės į gynybą (ginčijamo sprendimo 556 ir 557 konstatuojamosios dalys).
- 248 Tačiau Komisija sutiko padariusi procedūrinių klaidų ir pripažino, kad šios klaidos galėjo pailginti procedūros trukmę.
- 249 Dėl to ginčijamame sprendime ji palygino bendrąjį interesą užtikrinti veiksmingą konkurencijos taisyklių taikymą ir siekį sušvelninti galimai padarytų procedūrinių klaidų pasekmes (ginčijamo sprendimo 559 konstatuojamoji dalis).
- 250 Komisija pažymėjo, kad aptariamoms įmonėms vienuolika metų dalyvavo darant pažeidimą, kuris laikomas vienu didžiausių apribojimų konkurencijos srityje. Šiame kontekste ji nurodė, kad pakartotinio sprendimo, kuriuo konstatuojamas įmonių dalyvavimas darant tą pažeidimą, nepriėmimas prieštarautų bendrajam interesui užtikrinti veiksmingą Sąjungos konkurencijos teisės taikymą ir viršytų interesą sušvelninti įmonėms adresatėms galimo pagrindinių teisių pažeidimo pasekmes (ginčijamo sprendimo 560 ir 561 konstatuojamosios dalys).
- 251 Atlikusi šį palyginimą, Komisija priėjo prie išvados, kad pažeidimas buvo padarytas, todėl tik priimdama ginčijamą sprendimą ji galėtų įsitikinti, kad pažeidimą padariusios įmonės neliks nenubaustos ir bus atgrasytos nuo panašių veiksmų ateityje (ginčijamo sprendimo 563–569 konstatuojamosios dalys).
- 252 Užbaigdamą analizę Komisija pažymėjo, kad siekdama sušvelninti neigiamas pasekmes, kurių galėjo atsirasti dėl procedūros, kuria siekta ištaisyti per tyrimą padarytus procedūros pažeidimus, nepriskirtinus aptariamoms įmonėms, trukmės, ji nusprendė 50 % sumažinti skirtų baudų dydį (ginčijamo sprendimo 570–573 konstatuojamosios dalys).
- 253 Taigi, atrodo, kad ginčijamame sprendime Komisija pateikė išsamius motyvus, iš kurių aiškiai ir nedviprasmiškai matyti argumentai, kuriais ji rėmėsi grįsdama naujo sprendimo priėmimą, nepaisydama dviejų anksčiau panaikintų sprendimų.
- 254 Taigi, šį priekaištą reikia atmesti.

[*Praleista*]

2. Dėl ketvirtąjį priekaištą, siejamo su proporcingumo principo pažeidimu

- 268 Savo rašytinėse pastabose ir per posėdį ieškovė tvirtino, kad dėl neprotingo procedūros termino ginčijamo sprendimo priėmimas prieštarauja proporcingumo principui. Šiuo aspektu ji pateikia tris argumentus. Pirma, administracinė procedūra neturėjo būti atnaujinta. Antra, kadangi procedūra buvo atnaujinta, Komisija galėjo priimti sprendimą ir neskirti sankcijos. Trečia, kadangi Komisija nepagrįstai skyrė baudą, Bendrasis Teismas turėtų pakeisti jos dydį.
- 269 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal proporcingumo principą, kuris yra vienas iš bendrųjų Sąjungos teisės principų, reikalaujama, kad Sąjungos institucijų veiksmai neviršytų to, kas tinkama ir būtina nustatytam tikslui pasiekti, todėl, kai galima rinktis iš kelių tinkamų priemonių, reikia taikyti mažiausiai suvaržančią, o sukelti nepatogumai neturi būti neproporcingi siekiamiems tikslams (šiuo klausimu žr. 1990 m. lapkričio 13 d. Sprendimo *Fedesa ir kt. / Komisija*, C-331/88, EU:C:1990:391, 13 punktą ir 2005 m. liepos 14 d. Sprendimo *Nyderlandai / Komisija*, C-180/00, EU:C:2005:451, 103 punktą).
- 270 Dėl ieškovės pateikto pirmojo argumento reikia priminti, kad šiuo atveju Komisija atnaujino administracinę procedūrą, kaip tai jai leidžiama pagal teismo jurisprudenciją, kai panaikinamas jos priimtas aktas (žr. šio sprendimo 49 ir 51 punktus).
- 271 Kaip matyti iš ieškinio pirmojo ir trečiojo pagrindų analizės, administracinės procedūros atnaujinimas negali lemti ginčijamo sprendimo panaikinimo, nes ieškovė neįrodė, kad procedūros trukmė buvo pernelyg ilga ar kad jos teisė į gynybą buvo pažeista pagal šio sprendimo 172 punkte primintą jurisprudenciją. Šiuo atveju iš ieškinio pirmojo ir trečiojo pagrindų analizės matyti, kad ieškovė negali remtis tokiais pažeidimais.
- 272 Nepaisant to, Komisija ginčijamame sprendime nurodė priežastis, dėl kurių administracinės procedūros atnaujinimas bei naujo sprendimo priėmimas ir sankcijos skyrimas jai atrodo pagrįsti, siekiant:
- užtikrinti veiksmingą konkurencijos teisės taikymą ir išvengti atitinkamų įmonių nebaudžiamumo,
 - atgrasyti kartelyje dalyvavusias įmones nuo naujo konkurencijos teisės pažeidimo,
 - palengvinti nuo kartelio nukentėjusių asmenų ieškinių dėl žalos atlyginimo pareiškimą.
- 273 Tokiomis aplinkybėmis reikia atmesti pirmąjį ieškovės argumentą.
- 274 Dėl antrojo ieškovės argumento reikia priminti, kad Komisija siekė sušvelninti administracinės procedūros trukmės pasekmes įmonėms, kurioms skirtas ginčijamas sprendimas, sumažindama joms baudą 50 %.
- 275 Pasak ieškovės, proporcingumo principas vis dėlto reikalauja, kad jei šioje byloje būtų priimtas trečiasis sprendimas, jai neturėtų būti skirta bauda.
- 276 Kaip priminta šio sprendimo 172 punkte, protingo termino viršijimas, darant prielaidą, kad jis įrodytas, savaime nėra pakankamas pagrindas panaikinti ginčijamą sprendimą, nes toks panaikinimas galimas tik tada, kai jo viršijimas trukdė įgyvendinti teisę į gynybą.

- 277 Be to, kaip priminta šio sprendimo 172 punkte, jeigu protingo termino viršijimas netrukdo įgyvendinti teisės į gynybą, padarytos žalos atlyginimo galima prašyti Sąjungos teisme pareiškiant ieškinį dėl žalos atlyginimo.
- 278 Ieškovė kritikuoja šią poziciją, nes, jos nuomone, ieškinio dėl žalos atlyginimo pareiškimas nėra „veiksminga teisų gynimo priemonė“ – tai dar labiau užvilktų jos teisės į protingą terminą pažeidimo konstatavimą.
- 279 Šiuo klausimu reikia priminti, kad teisė į veiksmingą teisinę gynybą įtvirtinta Chartijos 47 straipsnio 1 dalyje ir yra prerogatyva, kurios laikymąsi turi užtikrinti Sąjungos teismas. Šia teise turi būti naudojamosi Sutartyje įtvirtintomis teisų gynimo priemonėmis sukurtoje sistemoje, turint omenyje, kad ieškiniu dėl panaikinimo tikrinamas Sąjungos aktų teisėtumas, o ieškiniu dėl žalos atlyginimo siekiama, kad būtų atlyginta žala, padaryta neteisėtais jos institucijų, įstaigų ar organų veiksmais. Pagal šią sistemą tam, kad būtų panaikintas asmens nenaudai priimtas aktas, ieškovė turi įrodyti, kad akto galiojimui pakenkė jo autoriaus neteisėti veiksmai.
- 280 Šiuo atveju ieškovė neįrodė, kad ginčijamame sprendime buvo padarytas koks nors pažeidimas, susijęs su teisės į protingą terminą pažeidimu ar teisės į gynybą pažeidimu, dėl kurio šis sprendimas galėtų būti panaikintas.
- 281 Taigi, antrąjį ieškovės argumentą reikia atmesti.
- 282 Trečiuoju argumentu ieškovė iš esmės prašo Bendrojo Teismo įgyvendinti neribotą jurisdikciją ir pakeisti jai skirtos baudos dydį, kad laikantis proporcingumo principo būtų atsižvelgta į bylos aplinkybes.
- 283 Šiuo klausimu reikia priminti, kad Sąjungos teismas turi teisę įgyvendinti neribotą jurisdikciją pagal SESV 261 straipsnį ir Reglamento Nr. 1/2003 31 straipsnį, kai jis turi įvertinti baudos dydį (žr. 2014 m. balandžio 10 d. Sprendimo *Komisija / Siemens Österreich ir kt. ir Siemens Transmission & Distribution ir kt. / Komisija*, C-231/11 P–C-233/11 P, EU:C:2014:256, 126 punktą).
- 284 Šiuo atveju ieškovė tokį prašymą Bendrajam Teismui pateikė, kaip visų pirma matyti iš ieškinio 158 punkto, jame, apibendrinama savo prašymus, ji nurodo norinti, kad bent jau būtų sumažinta bauda pagal, be kita ko, SESV 261 straipsnį.
- 285 Įgyvendindamas savo neribotą jurisdikciją Sąjungos teismas turi teisę, be paprastos teisėtumo kontrolės, kuri leidžia tik atmesti ieškinį dėl panaikinimo arba panaikinti ginčijamą aktą (visą ar jo dalį), vykdyti, atsižvelgti į visas faktines aplinkybes, kad prireikus pakeistų sankcijos dydį (šiuo klausimu žr. 2009 m. rugsėjo 3 d. Sprendimo *Prym ir Prym Consumer / Komisija*, C-534/07 P, EU:C:2009:505, 86 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją ir 2021 m. lapkričio 10 d. Sprendimo *Google ir Alphabet / Komisija (Google Shopping)*, T-612/17, pateiktas apeliacinis skundas, EU:T:2021:763, 605 punktą).
- 286 Įgyvendindamas savo neribotą jurisdikciją Sąjungos teismas gali panaikinti, sumažinti ar net padidinti paskirtą baudą (žr. 2013 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Siemens ir kt. / Komisija*, C-239/11 P, C-489/11 P ir C-498/11 P, nepaskelbtas Rink., EU:C:2013:866, 334 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

- 287 Tokiomis aplinkybėmis Bendrasis Teismas taip pat gali pateikti kitokį vertinimą nei tas, kurį pateikė Komisija nustatydamas skirtinos baudos dydį (2016 m. sausio 21 d. Sprendimo *Galp Energía España ir kt. / Komisija*, C-603/13 P, EU:C:2016:38, 75 punktą).
- 288 Ginčijamame sprendime Komisija, nekonstatavusi nei protingo termino pažeidimo, nei teisės į gynybą pažeidimo, sumažino ieškovei skirtos baudos dydį ir jos sumažinimą pagrindė taip:
- „atsižvelgdama į <...> dėl perėjimo nuo vienos sutarties prie kitos atsiradusį nesaugumą, t. y. ypatingą aplinkybę, kuri tuo metu nebuvo aiškiai reglamentuota jurisprudencijoje, Komisija mano esant tikslinga, kad šalims, kurioms skirtas šis sprendimas, būtų sumažinta bauda“ (570 konstatuojamoji dalis),
 - šis sumažinimas taikomas „siekiant sušvelninti toms šalims neigiamas pasekmes, kurių galėjo atsirasti dėl ilgos procedūros trukmės, kuri buvo būtina siekiant ištaisyti tam tikrus procedūros trūkumus, nepriskirtinus šalims, kurioms skirtas šis sprendimas“ (570 konstatuojamoji dalis),
 - „Komisijos suteiktas spontaniškas baudos dydžio sumažinimas <...> turi būti laikomas pakankamu <...> sušvelninti galimam neigiamam poveikiui, kurį šalys adresatės patyrė dėl ilgos procedūros trukmės“ (572 konstatuojamoji dalis),
 - „[š]alys adresatės galės <...> pasinaudoti deramu baudų sumažinimu, kad būtų sušvelnintas galimai žalingas Komisijos padarytų procedūrinių klaidų poveikis“ (573 konstatuojamoji dalis),
 - „Komisija mano, <...> kad procedūrinės klaidos, kurias ji padarė perėjimo nuo EAPB sutarties prie EB sutarties laikotarpiu, ir ilgesnė procedūros trukmė, kurią galėjo lemti šios klaidos, gali pateisinti tinkamą šio sprendimo adresatėms atlyginimą“ (991 konstatuojamoji dalis),
 - „atsižvelgiant į Komisijos turimą diskreciją nustatyti baudas, ji gali <...> [taikyti] šio sprendimo adresatėms baudos sumažinimą, kuris būtų apskaičiuotas taip, kad jis nebaustų įmonių adresatėms dėl ne jų padarytų procedūrinių klaidų, kurios tuo pačiu metu nėra tokios didelės, kad darytų įtaką principui, jog karteliai yra labai sunkūs konkurencijos teisės pažeidimai“ (992 konstatuojamoji dalis),
 - „[s]iekdama tinkamai atsižvelgti į šiuos veiksnius, Komisija daro išvadą, kad visoms šio sprendimo adresatėms bauda turi būti sumažinta 50 % dėl ypatingos lengvinančios aplinkybės“ (994 konstatuojamoji dalis).
- 289 Iš to matyti, kad sumažindama ieškovei skirtą baudą Komisija iš esmės rėmėsi tokiomis aplinkybėmis:
- byla buvo nagrinėjama tada, kai nustojo galioti EAPB sutartis,
 - ši situacija kėlė sunkumų nustatant taikytinas taisykles,
 - dėl šių sunkumų Sąjungos teismai 2002 m. ir 2009 m. Komisijos sprendimus panaikino,
 - dėl šių panaikinimų procedūra užsitęsė tiek, kad tai galėjo neigiamai paveikti atitinkamų įmonių padėtį,
 - į šias aplinkybes buvo galima atsižvelgti nustatant baudos dydį.

- 290 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad šio sprendimo 288 punkte cituotose konstatuojamosiose dalyse Komisija kelis kartus nurodė, kad sumažindama baudą ji siekė „sušvelninti“ arba „ištaisyti“ „neigiamą poveikį“, t. y. žalą, kuri galėjo būti padaryta dėl jai priskirtinų „klaidų“.
- 291 Nors tokie žodžiai paprastai yra susiję su procedūromis dėl žalos atlyginimo, iš ginčijamo sprendimo nematyti, kad sumažindama baudos dydį Komisija ketino atlyginti neteisėtai veiksmis padarytą žalą. Niekur tame sprendime Komisija nepripažino, kad elgėsi neteisėtai, pavyzdžiui, viršijo protingą procedūros trukmę arba pažeidė ieškovės teisę į gynybą. Priešingai, keliose to sprendimo vietose ji nurodo jurisprudenciją, pagal kurią teisių gynimo priemonė, kai priekaištaujama dėl procedūros trukmės, turi būti įgyvendinama pareiškiant ieškinį dėl žalos atlyginimo (568 ir 578 konstatuojamosios dalys).
- 292 Taigi, atsižvelgiant į šiuos įvairius dalykus, reikia konstatuoti, kad Komisija sumažino baudą ne siekdama ištaisyti neteisėtus veiksmus, o tik, naudodamasi plačia diskrecija skirti sankcijas, kuri jai pripažįstama, be kita ko, 2009 m. kovo 19 d. Sprendime *Archer Daniels Midland / Komisija* (C-510/06 P, EU:C:2009:166, 82 punktas), norėdama atsižvelgti į bylos aplinkybes (žr. šio sprendimo 288 punktą).
- 293 Įgyvendindamas savo neribotą jurisdikciją Bendrasis Teismas mano, kad šiuo atveju bauda negali būti panaikinta, be kita ko, dėl būtinybės užtikrinti visišką konkurencijos teisės taikymą konstatuotam ieškovės padarytam labai sunkiam ir labai ilgos trukmės pažeidimui, nes šio pažeidimo motyvai ir įrodymas bei ieškovės dalyvavimas jame nebuvo veiksmingai užginčyti (žr. ieškinio septintąjį ir aštuntąjį pagrindus).
- 294 Nepaisant to, reikia atsižvelgti į tai, kad bauda ieškovei buvo skirta ne po kelerių metų nuo Komisijos konstatuotų paskutinių antikonkurencinių veiksmų, o praėjus beveik 20 metų.
- 295 Nustatant baudos dydį šiuo atveju reikia atsižvelgti į visas reikšmingas aplinkybes ir ypač į baudos atgrasomąjį pobūdį.
- 296 Atsižvelgimu į atgrasomąjį poveikį siekiama užtikrinti, kad baudos dydis pakankamai skatintų atitinkamą įmonę ir apskritai visus ūkio subjektus laikytis Sąjungos konkurencijos taisyklių (žr. 2010 m. birželio 17 d. Sprendimo *Lafarge / Komisija*, C-413/08 P, EU:C:2010:346, 102 punktą).
- 297 Šiuo atveju atgrasymo tikslas ieškovės atžvilgiu jau buvo įgyvendintas bent jau iš dalies, pirma, sankcija, kuri jai buvo skirta 2002 m. sprendime, o vėliau – 2009 m. sprendime, ir, antra, perspektyva, kad ši sankcija gali būti palikta pasibaigus procedūrai, jei ieškovės pareikšti ieškiniai dėl šių sprendimų būtų atmesti arba jei, panaikinus šiuos sprendimus, būtų priimtas naujas sprendimas, kuriuo iš naujo skiriama sankcija (žr. šio sprendimo 257 punktą).
- 298 Tokiomis aplinkybėmis įgyvendinant neribotą jurisdikciją reikia konstatuoti, kad, atsižvelgiant į laiką, praėjusį nuo paskutinių antikonkurencinių veiksmų iki ginčijamo Komisijos sprendimo priėmimo, mažesnės nei 10,25 milijono eurų pagrindinės baudos nustatymas ginčijamame sprendime pagal Komisijos Baudų nustatymo remiantis Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalimi ir EAPB sutarties 65 straipsnio 5 dalimi metodo gaires (OL C 9, 1998, p. 3; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 171), kuriomis gali vadovautis Sąjungos teismai įgyvendindami tą jurisdikciją (šiuo klausimu žr. 2012 m. gruodžio 6 d. Sprendimo *Komisija / Verhuizingen Coppens*, C-441/11 P, EU:C:2012:778, 80 punktą), šiuo atveju atrodo pakankamas, kad sukeltų norimą atgrasomąjį poveikį.

- 299 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, baudos dydžio sumažinimas 50 % dėl laiko, praėjusio nuo paskutinių antikonkurencinių veikslių ir ginčijamo sprendimo priėmimo, yra tinkamas.
- 300 Apibendrinant reikia:
- atmesti šį priekaištą, o kartu ir ieškinio ketvirtąjį pagrindą, kiek jais siekiama, kad būtų visiškai arba iš dalies panaikintas ginčijamas sprendimas,
 - atmesti šį priekaištą, o kartu ir ieškinio ketvirtąjį pagrindą, kiek jais siekiama, kad būtų panaikinta arba sumažinta ieškovei skirta bauda, pripažįstant, kad ginčijamame sprendime Komisijos pritaikytas baudos sumažinimas 50 % buvo tinkamas siekiant sušvelninti būtiną atgrasomąjį sankcijos poveikį dėl nuo pažeidimo pabaigos iki baudos paskyrimo praėjusio laiko.

D. Dėl ieškinio penktojo pagrindo, grindžiamo non bis in idem ir teisinio saugumo principų pažeidimu

- 301 Ieškovė teigia, kad *non bis in idem* principas ir teisinio saugumo principas, kuris yra pirmojo pagrindas, neleido priimti ginčijamo sprendimo.
- 302 Komisija ginčija ieškovės argumentus.
- 303 Reikia pažymėti, kad *non bis in idem* principas yra išreikštas:
- pirma, Chartijos 50 straipsnyje, pagal kurį „[n]iekas negali būti antrą kartą teisiamas arba baudžiamas už nusikalstamą veiką, dėl kurios Sąjungoje jau buvo galutinai išteisintas arba pripažintas kaltu pagal įstatymą“,
 - antra, EŽTK protokolo Nr. 7 4 straipsnio 1 dalyje.
- 304 *Non bis in idem* principu, kylančiu iš *res judicata* galios principo, garantuojamas teisinis saugumas ir teisingumas užtikrinant, kad asmuo, kurio baudžiamasis persekiojimas įvykdytas ir galbūt kuriam paskirta bausmė, būtų tikras, jog jis dar kartą nebus persekiojamas už tą patį nusižengimą (2019 m. balandžio 3 d. Sprendimo *Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie*, C-617/17, EU:C:2019:283, 33 punktas).
- 305 Konkrečiai konkurencijos srityje *non bis in idem* principas iš esmės draudžia pakartotinai skirti sankciją įmonei ar ją persekioti dėl antikonkurencinių veikslių, dėl kurių ankstesniu nebeskundžiamu sprendimu jai skirta sankcija arba kurių atžvilgiu ji išteisinta (šiuo klausimu žr. 2002 m. spalio 15 d. Sprendimo *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt.* / Komisija, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P ir C-254/99 P, EU:C:2002:582, 59 punktą ir 2009 m. liepos 1 d. Sprendimo *ThyssenKrupp Stainless* / Komisija, T-24/07, EU:T:2009:236, 178 punktą).
- 306 *Non bis in idem* principo taikymas, be kita ko, suponuoja tai, kad buvo priimtas sprendimas dėl to, ar buvo padarytas pažeidimas, arba kad buvo atlikta jo teisėtumo kontrolė (2002 m. spalio 15 d. Sprendimo *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt.* / Komisija, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P ir C-254/99 P, EU:C:2002:582, 60 punktas).

- 307 Jei šis reikalavimas tenkinamas, *non bis in idem* principas draudžia iš naujo iš esmės vertinti pažeidimo padarymo faktą, kai jį iš naujo įvertinus:
- skiriama antroji sankcija, kuri pridedama prie pirmosios, tuo atveju, jei atsakomybė vėl yra pripažįstama,
 - arba skiriama pirmoji sankcija, jei atsakomybė, kuri buvo atmesta pirmajame sprendime, pripažįstama antrajame sprendime (2002 m. spalio 15 d. Sprendimo *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. / Komisija*, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P ir C-254/99 P, EU:C:2002:582, 61 punktas).
- 308 Tačiau *non bis in idem* principas neužkerta kelio bylos atnaujinimui dėl tos pačios konkurenciją ribojančios veikos, jei pirmasis sprendimas buvo panaikintas dėl procedūros pažeidimų, nepriėmus sprendimo dėl veiksmų, dėl kurių įmonė kaltinama, nes tokiu atveju sprendimo dėl panaikinimo negalima laikyti „išteisinamuoju“, kaip jis suprantamas baudžiamosiose bylose (2002 m. spalio 15 d. Sprendimo *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. / Komisija*, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P ir C-254/99 P, EU:C:2002:582, 62 punktas ir 2009 m. liepos 1 d. Sprendimo *ThyssenKrupp Stainless / Komisija*, T-24/07, EU:T:2009:236, 190 punktas).
- 309 Tokiu atveju naujuoju sprendimu skirtos sankcijos nepridedamos prie paskirtųjų panaikintame sprendime, o jas pakeičia (2002 m. spalio 15 d. Sprendimo *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. / Komisija*, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P ir C-254/99 P, EU:C:2002:582, 62 punktas ir 2009 m. liepos 1 d. Sprendimo *ThyssenKrupp Stainless / Komisija*, T-24/07, EU:T:2009:236, 190 punktas).
- 310 Šiuo atveju reikia konstatuoti, kad iki šiol nėra priimta galutinio sprendimo dėl bylos esmės, kiek tai susiję su ieškovės dalyvavimu darant pažeidimus, dėl kurių ji kaltinama. 2002 m. sprendimą Bendrasis Teismas panaikino dėl Komisijos naudoto teisinio pagrindo, o 2009 m. sprendimas panaikintas dėl esminių procedūrinių reikalavimų pažeidimo, tačiau nė vienu iš šių dviejų atvejų nebuvo priimta galutinė pozicija dėl ieškovės nurodytų pagrindų, susijusių su jos dalyvavimu atliekant veiksmus, kuriais ji kaltinama. 2014 m. gruodžio 9 d. Sprendimas *Feralpi / Komisija* (T-70/10, nepaskelbtas Rink., EU:T:2014:1031) yra vienintelis sprendimas dėl tokių pagrindų, tačiau jį visą Teisingumo Teismas panaikino. Tokiomis aplinkybėmis negalima teigti, kad priimdama ginčijamą sprendimą Komisija du kartus ieškovei skyrė sankciją arba ją du kartus persekiojo dėl tų pačių veikų (šiuo klausimu žr. 2002 m. spalio 15 d. Sprendimo *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. / Komisija*, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P ir C-254/99 P, EU:C:2002:582, 63 punktą).
- 311 Kalbant apie ginčijamame sprendime ieškovei skirtą sankciją, pažymėtina, kad ji pakeičia 2009 m. sprendimu, kuris savo ruožtu pakeitė 2002 m. sprendimu skirtą sankciją, skirtą sankciją. Ieškovės kaip 2002 m. sprendimu, o vėliau 2009 m. sprendimu skirta bauda sumokėtos sumos jai buvo gražintos panaikinus šiuos du sprendimus.
- 312 Tokiomis aplinkybėmis negalima teigti, kad buvo pažeistas *non bis in idem* principas.
- 313 Vadinas, turi būti atmestas ir iš *non bis in idem* principo pažeidimo kylantis teisinio saugumo principo pažeidimas, o kartu reikia atmesti ir penktąjį ieškinio pagrindą.

E. Dėl ieškinio šeštojo pagrindo, grindžiamo Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnio 3–6 dalyse įtvirtintos senaties sistemos neteisėtumu

- 314 Ieškovė pateikia prieštaravimą dėl Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnio 3–6 dalyse įtvirtintos senaties nutraukimo ir sustabdymo sistemos teisėtumo. Jos nuomone, ši sistema turėtų būti pripažinta netaikytina šiame procese. Ji lemia situacijas, kai, kaip šioje byloje, Komisija gali priimti naujus sprendimus po panaikinimo, neribojant tokios galimybės laiko atžvilgiu. Tai prieštarauja, pirma, Chartijos 41 ir 47 straipsniams ir, antra, EŽTK 6 straipsniui, kuriuose įtvirtinta pareiga per procedūras laikytis protingo termino.
- 315 Komisija ginčija ieškovės argumentus.
- 316 Reikia priminti, kad konkurencijos srityje senaties terminas Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnyje reglamentuojamas taip:
- senaties terminas yra penkeri metai (1 dalies b punktas, siejamas su šio reglamento 23 straipsnio 2 dalies a punktu);
 - jis gali būti nutrauktas bet koku Komisijos veiksmu, atliktu pažeidimo tyrimo ar bylos tikslais (3 dalis); tokiu atveju nutraukimas atgaline data panaikina terminą, kurio eiga jau prasidėjo, ir žymi naujo termino eigos pradžią; nutraukus senaties terminą, jis baigiasi ne vėliau kaip pasibaigus 10 metų terminui, jei Komisija neskiria vienkartinės ar periodinės baudos (5 dalis);
 - terminas sustabdomas nagrinėjant ieškinius dėl Komisijos sprendimo Teisingumo Teisme, ir tokiu atveju jis pratęsiamas laikotarpiu, kuriuo jo eiga buvo sustabdyta (6 dalis).
- 317 Dėl protingo termino principo pažymėtina, kad protingas terminas nenustatomas abstrakčiai iš anksto visoms galimoms procedūroms, o turi būti vertinamas atsižvelgiant į kiekvienos bylos aplinkybes, visų pirma į ginčo svarbą, bylos sudėtingumą, ieškovės ir kompetentingų institucijų elgesį (šiuo klausimu žr. 2002 m. spalio 15 d. Sprendimo *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. / Komisija*, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P ir C-254/99 P, EU:C:2002:582, 187 ir 188 punktus).
- 318 Ieškovė kaltina Sąjungos teisės aktų leidėją tuo, kad jis Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnyje nenumatė maksimalaus termino, kuriam pasibaigus Komisija negalėtų imtis jokių veiksmų, net jei senaties terminas buvo ne kartą sustabdytas.
- 319 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnis, kaip jis buvo suformuluotas, yra Sąjungos teisės aktų leidėjo įgyvendinant jam suteiktus įgaliojimus atlikto dviejų tikslų, dėl kurių gali reikėti imtis priešingų priemonių, t. y., viena vertus, būtinybės užtikrinti teisinį saugumą, užkertant kelią nepabaigiamam bėgant laikui nusistovėjusių situacijų kvestionavimui, ir, kita vertus, reikalavimo užtikrinti teisės laikymąsi nustatant Sąjungos teisės pažeidimus, už juos persekiojant ir baudžiant, derinimo rezultatas (šiuo klausimu žr. 2005 m. spalio 6 d. Sprendimo *Sumitomo Chemical ir Sumika Fine Chemicals / Komisija*, T-22/02 ir T-23/02, EU:T:2005:349, 82 punktą).
- 320 Šiuo atveju ieškovė neįrodė, kad derindamas šiuos skirtingus tikslus Sąjungos teisės aktų leidėjas peržengė diskrecijos, kuri turi jam būti pripažinta šioje srityje, ribas. Teisė atlikti patikrinimus ir skirti sankcijas yra griežtai ribojama. Žinoma, senaties termino eiga sustabdoma pareiškus ieškinį

Sąjungos teisme. Vis dėlto tam, kad ši galimybė būtų įgyvendinta, reikia, kad veiksmų imtųsi pačios įmonės. Sąjungos teisės aktų leidėjui negalima priekaištauti dėl to, kad, įmonėms pareiškus kelis ieškinius, pasibaigus procedūrai sprendimas priimamas po tam tikro laiko.

321 Toks Sąjungos teisės aktų leidėjo atliktas suderinimas yra tinkamas dar ir dėl to, kad asmenys, kurie skundžiasi dėl neprotingai ilgos procedūros, gali ginčyti šią trukmę siekdami panaikinti pasibaigus procedūrai priimtą sprendimą, tačiau panaikinimas galimas tik tais atvejais, jei protingo termino viršijimas sutrukdė įgyvendinti teisę į gynybą, arba, kai protingo termino viršijimas nelemia teisės į gynybą pažeidimo, – pateikdami ieškinį dėl žalos atlyginimo Sąjungos teisme (žr. šio sprendimo 172 punktą).

322 Vadinasi, ieškinio šeštąjį pagrindą reikia atmesti.

[*Praleista*]

Remdamasis šiais motyvais,

BENDRASIS TEISMAS (ketvirtoji išplėstinė kolegija)

nusprendžia:

1. Atmesti ieškinį.

2. Priteisti iš *Feralpi Holding SpA* bylinėjimosi išlaidas.

Gervasoni

Madise

Nihoul

Frendo

Martín y Pérez de Nanclares

Paskelbta 2022 m. lapkričio 9 d. viešame teismo posėdyje Liuksemburge.

Parašai.